

Z p r a v o d a j

Vydává Český zahrádkářský svaz - Územní sdružení Šumperk – Jeseník

2

2014

Městská výstava zahrádkářů v Šumperku v roce 2014 se neuskuteční.

Dá se to říci stručně a výstižně: pro totální nezájem funkcionářů 21 výborů ZO ČZS, které ve městě Šumperku se skoro 1.500 členskou základnou máme.

Je nutné se na problém podívat ze širšího hlediska a poznání.

Na okresní konferenci v měsíci květnu 2014 všichni delegáti ze ZO přijali usnesení, že výstava se uskuteční v říjnu 2014. Představenstvo ÚS na přípravě výstavy začalo pracovat již v měsíci červenci. Bylo třeba řešit organizační, technické a manažerské zajištění výstavy. Bylo třeba hledat sponzory, ale především bylo potřeba zajistit financování celé akce. Příprava probíhala velice zodpovědně a dalo se konstatovat, že bez problémů. Aby se však výstava mohla uskutečnit, bylo potřeba zajistit výpěstky – exponáty, které chceme vystavovat pro veřejnost. Byla svolána pro tento účel porada předsedů ZO města Šumperka na 3. 9. 2014, aby garantovali dodávky výpěstků. Této porady se zúčastnilo 7 zástupců ZO z 21 pozvaných. **Proč se ne-zúčastnilo porady 14 zástupců ZO? Ani jedna z těchto ZO se neráčila ani omluvit. Tento fakt dokazuje, jak pracují předsedové těchto ZO a výbory?**

– Protože nebyla garantována dodávka vzorků – výpěstků, rozhodlo PÚS v měsíci září, že městská výstava v Šumperku se neuskuteční. Byla by ostuda, ukazovat veřejnost – občanům a mládeži ve výstavních prostorech poloprázdné regály a stoly. Podle mne, není důvod, že zahrádkáři nemají zájem se pochlubit svými výpěstky, ale je to převážně v nečinnosti a slabé práci některých členů výborů v základních organizacích. Chápu i to, že v současné době v chmurné a bílé náladě ve společnosti se toto odráží v naší práci. Ve spolkové činnosti bychom měli právě umět tyto chmúry překonávat. O tom, že to jde, dokazují i pořádané okresní výstavy ČZS zahrádkářů, o čemž jsme se již několikrát přesvědčili. Přesvědčili jsme se také o tom, že ZO menších měst a obcí v okrese daleko lépe chápou, aby zahrádkářské hnutí prezentovali mezi občany svých obcí.

– Mě jako Šumperáka, dlouholetého člena a funkcionáře zahrádkářů, který již něco pamatuje z naší činnosti současná situace v našem hnutí velice mrzí. Stále však věřím, že naše spolková činnost zahrádkářů se opět brzy dostane do popředí myšlení společnosti, neboť společnost a občan zahrádku potřebuje a bude jí potřebovat. Snad tomu i napomůže celostátní sněm ČZS, který se koná 28. a 29. listopadu 2014.

Antonín Marek
předseda ÚS ČZS, Šumperku - Jeseník

Ústředí ČZS od 16. 10. 2014 bude postupně rozesílat na ÚS čl. známky a rukověti zahrádkáře. Bylo by vhodné na nic nečekat, a včas si čl. známky a Rukověti zahrádkáře vyzvednout.

Bude nutné tak, jako každý rok, vypracovat hlášení o činnosti ZO a poté je doručit na ÚS, aby ÚS mohlo vypracovat sumář za celý okres. Tiskopis bude součástí Zpravodaje (ne již Věstníku jak tomu bylo dříve). Od roku 2014 **úlohu Věstníku přebírá Zpravodaj**, který obsahuje nejen informace, které byly zveřejňovány ve Věstníku, ale navíc je doplněn řadou kulturních informací z dění Svazu. Za tímto účelem došlo k přechodu na částečně barevný tisk, neboť tyto informace vyžadují zveřejnění značného obrazového materiálu. Poznámka: Veškeré formuláře a tiskopisy lze najít na stránkách ČZS o.s. kde jsou i ke stažení.

Informace ze zasedání KKR které se konalo 24. září 2014

Zasedání se zúčastnili zástupce PÚS Přerov, Prostějov, Šumperku a Olomouc. Za PÚS Šumperk zastupoval Čmerda Jiří. V úvodu jednání představil předseda KKR Jiří Skarubský nového předsedu KKR př. Miroslava Pazderu. Stalo se tak proto, že dosavadní předseda odstoupil z vážných zdravotních důvodů.

– ÚS Olomouc má problémy s kanceláří, protože dostala výpověď od města. Jedna alternativa je, že je možnost kancelář zřídit na Floře. Zatím celá záležitost je v jednání.

– Spolupráce s Krajským úřadem Olomouckého kraje v roce 2014 byla, až na malé výjimky dobrá. To potvrdili i zástupci z ostatních přizvaných ÚS. Dotace od kraje, dle příslibu, je možná.

– Co se týká podzimní etapy Flora Olomouc, byly připomínky, že zahrádkářům jsou přidělovány prostory v prvním patře, což dělá problémy, hlavně starším lidem a tělesně postiženým. Tuto záležitost by mělo řešit ústředí ČZS s představiteli Flory

– Dále bylo poukazováno a kritizováno, že hned v první den výstavy se zcizují výpěstky. Zástupce z Prostějova uvedl, že vystavovatelům byla zcizena celá kolekce česneku, ale i ovoce. Není to výjimečný stav.

– V diskuzi padla otázka, zdali má KKR nadále fungovat. KKR musí v roce zasedat alespoň 3x aby dostala na tyto zasedání dotace. Letos bylo zatím 2x a to je pomálu říjen, proto se KKR bude muset sejít ještě jednou, které by mělo proběhnout v prosinci, snad již v nové kanceláři ÚS. Toto vše se ještě upřesní a ÚS Olomouc podá včas informace.

Představenstvo ÚS ČZS ŠUMPERK- JESENÍK vyhlásí v roce 2015 soutěž o nejlepší zahrádku v zahrádkářských koloniích sdružených pod ÚS.

Soutěže se mohou zúčastnit členové ZO mimo ty, kteří jsou členy představenstva Územního sdružení. Soutěž proběhne ve dvou kategoriích a to: **užitková zahrádka** (pěstování zemědělských plodin)

okrasná a rekreační zahrádka-(okrasné květiny a dřeviny)

Ti kdož se hodlají soutěže zúčastnit, musí danou část zahrádky vyfotografovat, a poté elektronickou poštou na mailovou adresu - us.cz.su@seznam.cz odeslat fotografie. Každý soutěžící může odeslat pouze tři foto. Je možné také poslat i klasické fotografie poštou.

Soutěž bude vyhlášena pro rok 2015. V průběhu tohoto roku lze zasílat fotografie do 15. 9. 2015. Později zasláné snímky nebudou hodnoceny! Vítězové jednotlivých kategorií, které vyhodnotí představenstvo ÚS, budou uvědoměni, prostřednictvím Zpravodaje a web stránek ÚS. Ceny vítězům budou předány na členské schůzi jejich ZO. Vítězné snímky budou také spolu s fotografiemi vítězů vloženy na webové stránky ÚS ŠUMPERK – JESENÍK a zveřejněny v časopise Zahrádkář.

Instruktoři radí, informují

Rýmovník

Rostlina *Plectranthus*, bývá označována také jako mexický eukalyptus a to zejména pro svoji vůni připomínající eukalyptus. Máte Vy nebo Vaše děti stále rýmu? Vyzkoušejte Rýmovník rostlinu, která výborně působí proti rýmě svou vonnou esencí. Získáte příjemnou vůni, která je trvalá, nedojde a stále regeneruje! Je to nenáročná rostlina, která stále rychle obrůstá, a můžete jí pravidelně stříhat její vonné lístky. Ty je vhodné umístit tam, kde chcete dýchat eukalypt. vůni. Rýmovník je vhodný do ložnic, dětských pokojů, obývacích pokojů atd. Pomáhá v boji proti rýmě, prokazatelně se lépe dýchá v suchých místnostech s ústředním topením. Zálivku je nutné dodržovat přiměřenou, nepřelévat ani nenechat přeschnout. Má ráda propustnou půdu a dostatek světla. Jednou za 2 měsíce je vhodné ji přihnojit hnojivem na pokojové květiny.

Užití: Při rýmě a nachlazení se doporučuje inhalovat aromatické látky z utržených a nalámaných listů. Pomáhá i astmatikům. Voní jako meduňka s mátou dohromady a i trochu jakoby kafr. Má velmi silné dužnaté listy. Při vysokém tlaku, cholesterolu a srdečních potížích se doporučuje pít odvar z 1 listu spařeného cca 150 - 200ml horké vody. Výluh má desinfekční účinky, léčí i drobné poranění kůže, malé rány a spáleniny. Svým omamným aroma odpuzuje i dotěrný hmyz jako jsou komáři, mouchy a dokonce i moly.

Až by se chtělo říci: zapomeňte na kapesníky, neshánějte žádné nosní kapky, pěstujte rýmovník. Vždyť informace, které provázejí rostlinu lidově zvanou rýmovník, znějí téměř zázračně. Stačí utrhnout lístek, rozemnout jej lehce mezi prsty a čichnout si k němu.

Zájemci o tuto rostlinu se můžou přihlásit na Územním sdružení ČZS.

PĚSTOVÁNÍ OZIMÉHO ČESNEKU

Metodika Ing. Jana Kozáka, šlechtitele česneku

Moření

– V současné době už nedoporučujeme rozdružení česneku na stroužky a jejich moření výhradně těsně před výsadbou, ale považujeme rovněž za správné rozdružení na stroužky a moření dřívě, třeba už začátkem září. Po namoření musí být stroužky během 12 hodin vysušeny a uloženy do doby výsadby na suchém větraném místě.

– Za základ moření považujeme přípravek SULKA (5%) proti vlnovníku česnekovému (proti háďátku zhoubnému téměř neúčinkuje – ale v naší sadbě háďátko není). Česnek se moří 2 – 3 hodin, ne déle může dojít k popálení. Mořicí lázeň nelze použít opakovaně.

– Je-li namořeno v Sulce dřívě, je vhodné před vlastní výsadbou namočit stroužky asi na 1 hodinu do vody a po oschnutí co nejdříve vysadit.

– Proti fuzárii není zatím žádné mořidlo, jedinou účinnou obranou je pozdní výsadba česneku – nejlepší termín výsadby je den před zamrznutím.

Výsadba

– Sázejí se všechny stroužky mimo poškozených nebo chorobných. Termín výsadby se řídí teplotou půdy – měla by trvale klesnout pod 9 stupňů Celsia, aby stroužky nebyly v půdě napadány fuzáriem.

– Spon je vhodný podle odrůdy 5 – 12 x 20 – 40 cm, hloubka výsadby asi 6 cm. Po výsadbě se pozemek uválí nebo zavlaží.

Ochrana proti houbomilce

– Uvedené přípravky se poprvé aplikují ihned, jakmile teplota vzduchu dosáhne po tři dny 10 stupňů Celsia (většinou v březnu), podruhé za 14 dní po prvním ošetření.

Karate se Zeon technologií 5 CS (0,6 l/ha, 0,1 %),
Reldan 50 EC (0,6 l/ha, 0,1 %), Reldan 22 (1,2 l/ha, 0,2 %).

Kultivace

– Během celé vegetace je vhodné rozrušovat půdní škraloup, hluboká kultivace je nevhodná. Na jaře až do výšky porostu asi 15 cm je velmi prospěšná opakovaná kultivace napříč řádků lehkými branami nebo vidlemi. Později se udržuje kyprý povrch pouze mezi řádky a v řádcích se odpleveluje ručně.

– Pokud se odpleveluje chemicky a půda netvoří škraloup, kultivace je zbytečná.

Několik postřehů: Pokud na jaře hodně prší, náhle se ochladí nebo oteplí a česneku začnou žloutnout špičky listů, nejedná se o plíseň. Česnek pouze díky stresu nepřijímá dusík, přihnojte proto ihned při objevení příznaků ledkem vápenatým.

– Česnek je středně náročný na vodu. Když se vám zdá, že je třeba zalít mrkev, zalijte i česnek.

– Všechny česneky se dají sázet na podzim, ale ne všechny na jaře. Při jarní výsadbě můžeme záhony připravovat i k jiným zeleninám a vyhneme se problémům s houbomilkou. Nevýhodou je nižší výnos.

Ochrana rostlin na zahrádce v listopadu:

– U všech ovocných stromů a keřů provádíme těsně po odpadu listů tzv. **podzimní asanační postřik** baktericidním a fungicidním přípravkem KUPRIKOL 50 (0,6 %). Ošetříme nejen stromy a keře, ale i zbylé opadané listy pod stromy. Toto ošetření KUPRIKOLEM je zvláště potřebné u broskvoní, kde podstatně omezí výskyt kadeřavosti v příštím roce, dále výskyt korové klejotokové nekrózy větví peckovin a navíc účinně zasáhne i proti nově se rozšiřující chorobě tzv. **suché skvrnitosti listů peckovin**. Toto houbové onemocnění se během vegetace projevuje dírkovitostí listů až jejich opad, suchou skvrnitostí plodů a konečně pak nekrotizací pletiv, především na jednoletých výhonech v oblasti pupenů. Infekce touto houbou, *Stigmina carpophila*, pak dovede podstatně oslabit kondici a úrodnost stromů, především broskvoní ale i ostatních peckovin včetně třešní. Právě na podzim v době opadů listů mohou vzniknout podmínky pro infekci letorostů touto houbou přes jizvy po listových stopkách a to tehdy, když v této době prší a jsou příznivé teploty, stačí, když jsou lehce nad nulou (2-3 °C). Samotný postřik provádíme zásadně za suchého počasí, při teplotě nad 7 °C.

Zazimování vodních rostlin

Záleží na odolnosti jednotlivých druhů vůči mrazu. Některé přemístíme na zimní měsíce do tepla našeho domova, jiné necháme odpočívat na dně jezírka či nádrže, kdy je důležitá správná hloubka nádrže a ochrana proti promrznutí.

Rostliny mělkých vod jsou většinou otužilé, mrazuvzdorné a dobře přezimují (mnohdy i zamrznou v ledu). **Hlubokovodní rostliny** přezimují v nezamrzající hloubce. **Choulostivější rostliny** (některé druhy tropických leknínů, vodní hyacinty aj.) nesnesou zamrzání vodní hladiny a přeneseme je do tepla.

Před příchodem prvních lehkých mrazíků nezapomeneme odstranit listy, které postupně shnijí, tak zhoršují kvalitu vody a na jaře se pak špatně odstraňují. **Leknín** (*Nymphaea*) zimuje ve spánkovém stavu v pupenech, přesuneme jej do hlubší vody, kde může zůstat po dobu vegetačního klidu (vegetační hloubka je doporučována 30cm, ale může být i větší). **Minilekníny** jsou velmi odolné, snesou i velmi tuhé mrazy.

Také **stulík** (*Nuphar*) přezimuje bez problémů pod ledem.

Přezimovat je ale můžeme i v bezmrazých prostorech (např. ve sklepě) a ve vlhku (nádrž s vodou). A pozor například pro tropické lekníny a pro některé lekníny trpasličí je přezimování ve sklepě nutností.

Co je nutné ještě na podzim udělat

Tento návod je především vhodný pro začínající a mladé zahrádkáře.

V prosinci bývá už málokdy možnost obdělávat půdu a proto všechno nářadí, které nepotřebujete, je nutné dobře očistit, a natřít minerálním olejem. Toto je především udělat u rýčů, vidlí a motyk. Před naolejováním je však musíte důkladně vyčistit, aby se leskly čistotou. Tuk nebo olej nanášejte hadříkem pouze ve velmi tenké vrstvě.

– Lopaty a rýče, které se mírně poškodí na svém ostří, se dají opět upravit (naostřit) do použitelného stavu, několika tahy pilníkem. Sekery a rovné motyky je nejlepší naostřit na brusce. Při pořizování nových kusů nářadí je třeba největší důraz na účelnost. Veškeré zahradnické nářadí musí být uzpůsobeno tak, aby bylo možné s nimi pracovat bez velkého vynaložení síly. U rýčů, motyk, hrábí, prožinovacích hrábí a podobného nářadí musí být násady tak dlouhé, aby se s nimi dalo pracovat přílišného ohýbání zad. Všechny nástroje s dřevěnými násadami je třeba prohlédnout a zjistit, zdali použité dřevo nemá trhliny. Nejvhodnější násady na lopaty jsou z jasanového dřeva.

– Práce s rýčem a s rycími vidlemi bude snazší, bude-li délka násady přiměřená výšce pracovníka. Víme, že rytí je ještě nejnamáhavější prací na zahradě. Rytí si ale můžeme trochu usnadnit správnou délkou násady. Nejlepší jsou rýče a rycí vidle opatřeny násadou, které jsou na konci násady do tvaru T. Ocel, z nichž je vyroben rýč a bodce rycích vidlí, musí být v dobré kvalitě. Za nejvhodnější rozměry rýče považovaná délka 27 cm a šířka 18 cm. V žádném případě však nesmí být rýč ukončen do špice. V letním období pro usnadnění práce, je možno pracovat s rycími vidlemi.

– Jako další nářadí, které velmi používáme, jsou hrabě. Pro lehké půdy postačí hrabě dřevěné nebo z lehkého kovu, na těžkých půdách pracujeme vyloženě s železnými hráběmi. Motyčky se třemi nazpět za-

hnutými hřeby (tříprstky) a motyčky s rovnými hřeby jsou na jaře tím nevhodnějším nářadím pro přípravu záhonů k osázení.

– Půda zrytá na podzim se na jaře nemá znovu obracet, pouze se nakypří nejhornější vrstva půdy s velkými hroudami. Většinou se k tomu používají různé motyčky. Nejlepší je však široká motyka okopávačka, která může mít rovněž hřeby, podobně jako mají rycí vidle.

– Při různých pracích na zahradě potřebujeme jako další nářadí zahradnické nůžky, nože a pilky. Zahradnické nůžky nejsou zapotřebí jen v ovocných sadech, ale dají se využít i u zeleniny, bylinek a v okrasné zahradě. Ostří musí být z kvalitní oceli, aby se netupilo a bylo stále velmi ostré. To samé se týká i zahradnických nožů, aby měly čepel ze speciální oceli, která vydrží dlouho ostrá. Pilky k prořezávání stromů jsou použitelné pouze tehdy, pokud je jejich list nastavitelný na obě strany a v dobré kvalitě.

Kdy vysévat zeleninu

Zeleninu můžeme pěstovat buď přímým výsevem semen na záhony, nebo z předpěstovaných sazenic. Zde je přehled, kdy zeleninu vysévat a kdy sázet. Důležité je řídit se návodem uvedeném na obale (sáčku) semen. Na úspěšnost pěstování má vliv celá řada faktorů, například výběr správné odrůdy, kvalita semen, místní podmínky a podobně.

Celer – *předpěstovat únor, březen, na záhon po zmrzlíkách (květen)*

Cibule setá – *na záhon polovina března, dubna*

Cibule sazečka – *konec března, duben, začátek května*

Česnek podzimní – *na záhon v září, říjnu, případně i v listopadu*

Fazole keř. i tyčková – *výsev květen*

Hrách – *na záhon koncem března, duben až do poloviny května*

Kapusta raná – *předpěstovat únor, výsadba na záhon duben*

Kapusta pozdní – *na záhon v dubnu*

Kapusta růžičková – *předpěstovat březen, duben, výsadba květen*

Kedluben raný – *předpěstovat březen, sázet duben, květen*

Kedluben pozdní – *předpěstovat březen, duben, na záhon květen, červen*

Karotka – *na záhon koncem února, březen, začátek dubna*

Mrkev – *na záhon konec března do června*

Okurky – *předpěstovat duben, na záhon po zmrzlíkách (květen)*

Pastinák – *na záhon březen, duben*

Petržel – *na záhon březen, duben*

Pór – *předpěstovat únor, březen, na záhon duben, květen*

Salát raný – *předpěstovat únor až březen – záhon duben, květen*

Salát letní – *předpěstovanou sadbu na záhon duben, květen*

Ředkvička – *na záhon březen, duben, květen*

Zelí pozdní – *předpěstovat březen, duben, na záhon duben, květen*

Na závěr by PÚS chtělo poděkovat všem za spolupráci v roce 2014 a popřát všem ZO do roku 2015 pohodu a mnoho úspěchů v práci v ČZS, ale i také v té zahrádkářské činnosti.

V Šumperku 22. 10. 2014

Územní sdružení
Českého zahrádkářského svazu
Zemědělská 2520/16, 787 01 Šumperk

Redakční rada: Čmerda Jiří, Hudos Zdenek, Siegel St.
Za obsahovou a věcnou stránku odpovídá: Čmerda Jiří

(konečná úprava)